

ВІДГУК

офіційного рецензента на дисертацію

ХУАН КАЙЛЯНА

**«ОРКЕСТРОВА ТА ТЕАТРАЛЬНА МУЗИКА ХУАН ЖО В КОНТЕКСТІ
КИТАЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ТВОРЧИХ ВЗАЄМИН»,**

подану на здобуття наукового ступеня

доктора філософії зі спеціальності 025 – музичне мистецтво

Дисертаційне дослідження Хуан Кайляна, присвячене творчості Хуан Жо у контексті сучасного музичного мистецтва, становить вагомий внесок у розробку проблематики міжкультурних процесів у музиці ХХІ століття. Робота вирізняється актуальністю обраної теми, оскільки дисертант звертається до постаті композитора, чия творчість репрезентує один із найбільш показових прикладів художнього синтезу східних і західних культурних традицій у сучасному глобалізованому світі. Автор розглядає мистецький феномен творчості Хуан Жо не лише як індивідуальну композиторську практику, але і як прояв ширших процесів транснаціональної мобільності, формування нових моделей культурної ідентичності та переосмислення категорій національного стилю.

Структура дисертації є продуманою, послідовною і дозволяє поступово перейти від загальнотеоретичних питань до безпосереднього аналізу конкретних музичних творів. Три розділи, що поєднують теоретичний, історико-культурний та аналітичний рівні, забезпечують цілісність концепції роботи.

Особливу наукову цінність становить перший теоретико-методологічний розділ дослідження «ТВОРЧІСТЬ ХУАН ЖО В РУСЛІ ПОШУКІВ КИТАЙСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ХХІ СТОЛІТТЯ», у якому творчість Хуан Жо вписується в контекст пошуків китайських композиторів ХХІ століття. Спираючись на глибоке і ґрунтовне опрацювання наявної музикознавчої літератури, Хуан Кайлян аналізує опозицію «своє – чуже»,

підкреслюючи, що художня мова Хуан Жо формується через складний процес взаємного переосмислення різних традицій. У цьому сенсі композиторська практика постає як простір діалогу культур, де етнічна пам'ять, західний професійний досвід і сучасні авангардні техніки взаємодіють у межах єдиної естетичної системи. Підрозділ 1.4 є одним із концептуально найважливіших: тут аналізується філософія дименціоналізму як авторська естетична концепція композитора, пов'язана з багатовимірністю художнього простору, переосмисленням і синтезом різних культурних досвідів. Завдяки цьому творчість Хуан Жо розглядається не лише на рівні стилістичних ознак, але й у площині філософії музичного часу, простору та звучання.

Другий розділ «ОРКЕСТРОВІ ТВОРИ ХУАН ЖО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МУЗИКИ» присвячений інструментальній творчості композитора. Автор слушно зазначає, що саме оркестрова музика особливо яскраво репрезентує його композиторське мислення у симфонічних композиціях, де найбільш повно виявляються принципи програмності, метафоричності та концептуального мислення. Важливим видається спостереження щодо трансформації фольклорного матеріалу: народнопісенні джерела не цитуються буквально, а стають основою для створення нової інтонаційної драматургії. Такий підхід дозволяє трактувати фольклор не як знак етнічної ідентичності у вузькому сенсі, а як універсальний ресурс художнього смислотворення. Аналіз творів Folk Songs for Orchestra (Народні пісні для оркестру), Shattered Steps (Розбиті кроки) і Path of Echoes (Шлях відлуння) переконує, що програмність у Хуан Жо виконує не ілюстративну, а концептуальну функцію, формуючи багатосаровий символічний простір музичного тексту.

Значний інтерес викликає й розгляд театральної музики композитора, якому присвячений третій розділ «ТЕАТРАЛЬНА МУЗИКА ХУАН ЖО В КОНТЕКСТІ ПРОВІДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА ХХІ СТОЛІТТЯ». Дослідження сценічних жанрів дозволяє автору вибудувати жанрову типологію театральних творів композитора та розкрити ще одну

важливу рису творчості Хуан Жо – тяжіння до синтетичних мистецьких форм, у яких музика взаємодіє з простором, візуальністю, тілесністю виконавця та сценічною дією. Особливо продуктивним є аналіз опери-інсталяції «Перерваний рай», де простежується поєднання традиційного театрального мислення з новітніми перформативними практиками («унікальний твір, що репрезентує сучасну концепцію опери-інсталяції, де сама сценографія активується голосом, перетворюючи простір на «резонатор» вокальної дії» (с. 201). У цьому контексті поняття «театр резонансу» постає як спроба окреслити специфічний тип художньої комунікації, де звук функціонує не лише як музичний матеріал, але і як спосіб формування простору переживання.

Безумовним здобутком роботи є прагнення поєднати музикознавчий аналіз із культурологічною інтерпретацією. Автор переконливо демонструє, що сучасна композиторська творчість потребує розгляду не тільки на рівні жанру, форми чи тематизму, але і в ширшому полі культурних смислів. Водночас саме ця міждисциплінарність іноді стає причиною певного дисбалансу: культурологічний дискурс подекуди переважає над детальним аналізом музичної тканини, а складна термінологія та надмірна концептуалізація подекуди ускладнюють виклад основної думки. Концепти дименціоналізму, резонансу, багатовимірності є продуктивними для інтерпретації, однак місцями потребують більшої конкретизації через аналіз партитурного матеріалу.

У цілому дисертація справляє дуже позитивне враження. Вона відзначається високим рівнем теоретичного узагальнення, сучасністю методологічного підходу та прагненням осмислити музичне мистецтво як складний культурний феномен. Робота не лише розкриває особливості творчості Хуан Жо, але й порушує ширші питання функціонування музики в умовах глобального культурного простору. Саме тому дослідження має значення не лише для вивчення індивідуального композиторського стилю, але й для сучасного музикознавчого осмислення проблем міжкультурної

комунікації, художньої ідентичності та новітніх моделей композиторського мислення.

Питання:

1) У Вашій дисертації показано, що Хуан Жо по-різному працює з фольклорними джерелами: у циклі «Folk Songs» фольклорні формули збережені ближче до цитатного або напівцитатного рівня, тоді як у сценічних творах (зокрема в пізніших проєктах, пов'язаних із міфологічним наративом «Monkey King») фольклор радше переходить у режим глибинної трансформації – інтонаційної, тембрової, ритуально-перформативної. На Вашу думку, чи можемо ми говорити про еволюцію ставлення композитора до фольклору, чи скоріше про сталу дименціональну логіку, яка від початку передбачає різні рівні дистанції від джерела? Який критерій Ви вважаєте ключовим для розмежування цих двох інтерпретацій?

2) В опері Хуан Жо «Американський солдат» психологічний ефект, як Ви зазначаєте, найбільш концентровано виявляється в гармонічній організації музичного матеріалу. Інтенсивність дисонансів, напружена динамічна шкала, темброві контрасти та ритмічна жорсткість відображують внутрішній стан Денні Чена. У зв'язку з цим виникає питання: чи можна розглядати таку психологізацію музичної тканини індивідуальною особливістю композиторського письма Хуан Жо, чи вона відображає ширшу тенденцію сучасної опери? Чи відомі Вам аналогічні приклади в оперній практиці ХХ–ХХІ століть?

Узагальнюючи викладене, можна зазначити, що дисертація Хуан Кайляна є самостійним, цілісним і актуальним науковим дослідженням, присвяченим важливій проблемі сучасного музикознавства – взаємодії національної традиції та новаторства в оперному мистецтві. Робота характеризується ґрунтовною джерельною базою, продуманою методологією та аргументованими висновками. Отримані результати мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість.

Дисертаційне дослідження Хуан Кайляна «Оркестрова та театральна музика Хуан Жо в контексті китайсько-американських творчих взаємин» є виконаним на належному науковому рівні дослідженням і представляє одну з перших системних розвідок українського музикознавства, у якій розглянуто оперну спадщину сучасного китайського композитора. Дисертація відповідає всім необхідним вимогам МОН України, а її автор Хуан Кайлян заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 025 Музичне мистецтво (галузь знань 02 Культура і мистецтво).

Кандидат мистецтвознавства,
доцент, доцент кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України

В. Б. Артем'єва